

ПРОФЕСІЙНІ СТАНДАРТИ В УКРАЇНІ: ТЕРМІНОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ

© 2015 ЩЕТИНІНА Л. В., РУДАКОВА С. Г., ДАНИЛЕВИЧ Н. С.

УДК 37.01

Щетиніна Л. В., Рудакова С. Г., Данилевич Н. С. Професійні стандарти в Україні: термінологічне забезпечення та особливості розвитку

Статтю присвячено аналізу правових факторів якості професійних стандартів в Україні. Розуміння актуальності розробки якісних професійних стандартів випливає з необхідності встановлення рівноваги в структурі попиту та пропозиції на ринку праці. Водночас для їх імплементації та використання доцільним є компетентнісний підхід в освіті, який дозволить швидко реагувати на потреби ринку праці та його вимоги. Не менш відповідальними за якість профстандартів, порівняно з навчальними закладами, є органи державної влади, у тому числі законодавча влада. Тому в статті проаналізовано правові фактори якості професійних стандартів в Україні, а саме: структура та елементи професійних стандартів; наявність протиріч у нормативно-правовій базі щодо професійних стандартів. Для визначення проблемних питань було розглянуто ряд нормативно-правових документів, які об'єднують зв'язок з результатами професійно-технічної освіти, тобто їх відповідність вимогам роботодавців. Однак в них відсутнє однакове та вірне розуміння орієнтирів освітнього процесу та його результатів всіма соціальними партнерами. Таким чином, ефективне використання професійних стандартів вимагає: по-перше, розробки нормативно-правового документа, що забезпечить би однозначність у сфері їх розробки та імплементації в освітній процес; по-друге, приведення всіх інших правових документів, пов'язаних з ними, до єдиного підходу.

Ключові слова: компетенція, компетентність, кваліфікація, знання, уміння, Державний стандарт професійно-технічної освіти, ринок праці.

Табл.: 6. **Бібл.:** 8.

Щетиніна Людмила Валеріївна – кандидат економічних наук, доцент, кафедра управління персоналом та економіки праці, Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана (пр. Перемоги, 54/1, Київ, 03068, Україна)

E-mail: sludval@ukr.net

Рудакова Світлана Григорівна – кандидат технічних наук, доцент, кафедра управління персоналом та економіки праці, Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана (пр. Перемоги, 54/1, Київ, 03068, Україна)

E-mail: svetlana.rudakova.home@gmail.com

Данилевич Наталія Станіславівна – кандидат технічних наук, доцент, кафедра управління персоналом та економіки праці, Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана (пр. Перемоги, 54/1, Київ, 03068, Україна)

E-mail: iljusha@mail.ru

УДК 37.01

Щетинина Л. В., Рудакова С. Г., Данилевич Н. С. Профессиональные стандарты в Украине: терминологическое обеспечение и особенности развития

Статья посвящена анализу правовых факторов качества профессиональных стандартов в Украине. Понимание актуальности разработки качественных профессиональных стандартов вытекает из необходимости установления равновесия в структуре спроса и предложения на рынке труда. В то же время для их имплементации и реализации целесообразно использовать компетентностный подход в образовании, что позволит быстро реагировать на потребности рынка труда и его требования. Не менее ответственными за качество профстандартов, по сравнению с учебными заведениями, являются органы государственной власти, в том числе законодательная власть. Поэтому в статье проанализированы правовые факторы качества профессиональных стандартов в Украине, а именно: структура и элементы профессиональных стандартов, а также наличие противоречий в нормативно-правовой базе. Для определения проблемных вопросов был проанализирован ряд нормативно-правовых документов, объединенных результатами профессионально-технического образования и их соответствии требованиям работодателей. Однако в них отсутствует единое и правильное понимание орієнтирів освітнього процесу та його результатів всіма соціальними партнерами. Таким чином, ефективне використання професійних стандартів в освітньому процесі вимагає: по-перше, розробки нормативно-правового документа, який забезпечить би однозначність у сфері їх імплементації в освітній процес; по-друге, приведення всіх інших правових документів, пов'язаних з ними, до єдиного підходу.

Ключевые слова: компетенция, компетентность, квалификация, знания, умения, Государственный стандарт профессионально-технического образования, рынок труда.

Табл.: 6. **Библ.:** 8.

Щетинина Людмила Валериевна – кандидат экономических наук, доцент, кафедра управления персоналом и экономики труда, Киевский национальный экономический университет им. В. Гетьмана (пр. Победы, 54/1, Киев, 03068, Украина)

E-mail: sludval@ukr.net

Рудакова Светлана Григорьевна – кандидат технических наук, доцент, кафедра управления персоналом и экономики труда, Киевский национальный экономический университет им. В. Гетьмана (пр. Победы, 54/1, Киев, 03068, Украина)

E-mail: svetlana.rudakova.home@gmail.com

Данилевич Наталья Станиславовна – кандидат технических наук, доцент, кафедра управления персоналом и экономики труда, Киевский национальный экономический университет им. В. Гетьмана (пр. Победы, 54/1, Киев, 03068, Украина)

E-mail: iljusha@mail.ru

UDC 37.01

Shchetinina L. V., Rudakova S. G., Danylevych N. S. Professional Standards in Ukraine: Terminological Provision and Development Features

The article is aimed at analysis of the legal factors of quality of professional standards in Ukraine. Understanding of relevance of elaboration of the qualitative professional standards derives from the need for balance in the structure of supply and demand at the labor market. At the same time for their implementation will be appropriate to use competence approach in the education, allowing to quickly respond to the needs of labor market and its requirements. No less responsible for the quality of professional standards, compared to educational institutions, are the State authorities, including the legislature. Therefore, the article analyzes the legal factors of quality of professional standards in Ukraine, namely: structure and elements of professional standards, as well as existent inconsistencies in the legal framework. To identify problematic issues, a number of legal documents, combined by the results of vocational education and their compatibility with requirements of employers, was analyzed. As these documents show, an unified and correct understanding, related to guidelines of educational process and its results, is not present on the part of the social partners. Thus, an effective use of professional standards in the education requires: firstly, elaboration of a legal document that would ensure the uniqueness of implementation of the standards in the educational process; secondly, use of a single approach for all other legal documents related to the standards.

Key words: competency, competence, qualification, knowledge, skills, State standard of vocational-oriented education, labor market.

Tabl.: 6. **Bibl.:** 8.

Shchetinina Ludmila V. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Department of Personnel Management and Labour Economics, Kyiv National Economic University named after V. Getman (pr. Peremogy, 54/1, Kyiv, 03068, Ukraine)

E-mail: sludval@ukr.net

Rudakova Svetlana G. – Candidate of Sciences (Engineering), Associate Professor, Department of Personnel Management and Labour Economics, Kyiv National Economic University named after V. Getman (pr. Peremogy, 54/1, Kyiv, 03068, Ukraine)

E-mail: svetlana.rudakova.home@gmail.com

Danylevych Nataliia S. – Candidate of Sciences (Engineering), Associate Professor, Department of Personnel Management and Labour Economics, Kyiv National Economic University named after V. Getman (pr. Peremogy, 54/1, Kyiv, 03068, Ukraine)

E-mail: iljusha@mail.ru

Розуміння актуальності розробки якісних професійних стандартів впливає з необхідності встановлення рівноваги в структурі попиту та пропозиції на ринку праці. Це передбачає співпрацю між навчальними закладами, роботодавцями та державою, відхід від «перетягування» ними на себе повноважень та відповідальності за усунення диспропорцій у сфері ефективної зайнятості. Частіше за все, говорячи про відповідальність цих партнерів, згадують роботодавців та навчальні заклади. Тобто навчальні заклади формують пропозицію на ринку праці, а роботодавці – попит. Але, водночас, не менша відповідальність лежить на органах державної влади, зокрема це стосується законодавчої влади.

Впровадження і реалізація компетентнісного підходу в освіту дозволить швидко реагувати на потреби ринку праці, на його вимоги.

Питаннями розробки та використання професійних стандартів в Україні займаються такі вітчизняні вчені та практики, як: В. М. Данюк, Н. Ємченко, Т. О. Кожан, В. М. Петюх, В. А. Савченко, В. О. Салов, В. О. Салова тощо. Але проблематика якості правового регулювання їх використання досліджена недостатньо.

Тому в цій статті будуть проаналізовані правові фактори якості професійних стандартів в Україні, а саме:

- ✦ структура та елементи професійних стандартів;
- ✦ наявність протиріч в нормативно-правовій базі щодо професійних стандартів.

Для визначення проблемних питань було проаналізовано такі нормативно-правові документи:

- ✦ Закон України «Про професійно-технічну освіту» [1];
- ✦ Постанову Кабінету Міністрів України від 15 травня 2013 р. № 340 «Про затвердження Порядку підтвердження результатів неформального професійного навчання осіб за робітничими професіями» [2];
- ✦ Наказ Міністерства освіти і науки України від 15.05.2013 р. № 511 «Про затвердження Методики розроблення державних стандартів професійно-технічної освіти з конкретних робітничих професій» [5];
- ✦ Постанова Кабінету Міністрів України від 11 вересня 2007 р. № 1117 «Про затвердження Державного переліку професій з підготовки кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах» [3];
- ✦ Постанову Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» [4];
- ✦ Проект Закону України «Про систему професійних кваліфікацій» [6], а також галузеві:
- ✦ Проект методичних рекомендацій щодо розроблення професійних стандартів (розробник – Федерація металургів України), професійні стандарти в металургії [7];
- ✦ Освітньо-кваліфікаційні характеристики у сфері металургії [8].

Усі ці документи об'єднують зв'язок з результатами професійно-технічної освіти та конкурентоспро-

можністю випускників на ринку праці, тобто їх відповідністю вимогам роботодавців. Для цього необхідним є однакове та вірне розуміння орієнтирів освітнього процесу та його результатів всіма соціальними партнерами. Передумовою такого підходу є термінологічна єдність в нормативно-правовому забезпеченні, а також простота, практична значимість використання понять. Так, наприклад, єдиним має бути розумінням таких понять, як: професійний стандарт, виробнича (трудова функція), знання, уміння, навички, компетенції, компетентність, вид економічної діяльності.

У всіх аналізованих нормативних документах професійний стандарт трактується однаково: «...затвержені в установленому порядку вимоги до кваліфікації працівників, їх компетентностей, що визначаються роботодавцями і служать основою для формування професійних кваліфікацій. Професійні стандарти співвідносяться з рівнями національної і галузевих рамок кваліфікацій і групуються за галузевими ознаками». Але терміни, які використовують у визначенні, наприклад – «компетентність», «кваліфікація» тощо, трактуються по-різному.

Розглянемо деякі з ключових понять. Так, сучасним та орієнтованим на вирішення проблем дисбалансу на ринку праці є компетентнісний підхід. Тому першим поняттям, використання якого варто проаналізувати, є компетенція та компетентність, що наведено в табл. 1.

Як бачимо, *по-перше*, у всіх нормативно-правових документах використано свій підхід до визначення «компетенція», що заважає та/або заважатиме ефективності процесу навчання та працевлаштування, оскільки кожний соціальний партнер вибиратиме визначення поняття «компетенція», яке йому імпонуватиме або є більш зрозумілим.

По-друге, при визначенні поняття «компетенція» не можна використовувати такі категорії, як знання та розуміння, які переважно характеризують теоретичну підготовку, оскільки компетенція має характеризувати більше практичний аспект підготовки працівників.

По-третє, не завжди у наведених раніше визначеннях вказано, що компетенція – це не тільки здатність виконувати певну трудову функцію (дію), а й здатність *ефективно* її виконувати.

По-четверте, у визначеннях не враховано інтегральний характер компетенцій, який реалізується через вплив індивідуально-особистісного потенціалу працівника на ефективність (успішність) виконання трудових функцій

Важливим питанням є класифікації компетенцій, оскільки вибір підходу до неї дає можливість диференціювати умови, напрями, рівні, результати підготовки, визначити зміст навчання тощо. Тут також немає єдності, що наведено в табл. 2.

Різні підходи до відокремлення видів компетенцій ускладнюватиме процес визначення змісту освіти, освітніх програм, а також подолання дисбалансу між попитом і пропозицією на ринку праці. Це наочно представлено раніше на прикладі металургії, коли підходи до класифікації компетенцій різні в освітніх характеристиках і професійних стандартах.

Аналіз визначення поняття «Компетенція»

Визначення терміна	Джерело
<i>Компетенція</i> – включає знання й розуміння (теоретичне знання академічної області, здатність знати й розуміти), знання – як діяти (практичне й оперативне застосування знань до конкретних ситуацій), знання – як бути (цінності як невід’ємна частина способу сприйняття й життя з іншими в соціальному контексті). Предметна область, у якій індивід добре обізнаний і в якій він проявляє готовність до виконання діяльності	Освітньо-кваліфікаційні характеристики у сфері металургії [8]
<i>Компетенція</i> – сукупність знань, умінь і навичок, що визначають здатність робітника виконувати трудові дії в конкретній сфері діяльності	Наказ Міністерства освіти і науки України від 15.05.2013 № 511 «Про затвердження Методики розроблення державних стандартів професійно-технічної освіти з конкретних робітничих професій [5]
<i>Компетенції</i> – сукупність знань, умінь, навичок, способів діяльності, досвіду, що задані певною вимогою чи нормою та після їх набуття визначають здатність особи до якісної продуктивної діяльності в певній сфері»	«Проект методичних рекомендацій щодо розроблення професійних стандартів» (розробник Федерація металургів України) [7]
<i>Компетенція</i> – надані особі повноваження для виконання покладених на неї завдань і обов’язків певної професії (заняття, роботи)	Проект Закону України «Про систему професійних кваліфікацій» [6]

Таблиця 2

Класифікація видів компетенцій

Класифікація видів компетенцій	Джерело
Компетенції соціально-особистісні. Загальнонаукові компетенції. Інструментальні компетенції. Загально-професійні компетенції. Спеціалізовано-професійні компетенції	Освітньо-кваліфікаційні характеристики у сфері металургії [8]
Професійно-нормативні. Професійно-виробничі. Управлінські. Трудоохооронні. Соціальні. Особистісні	Професійне стандарти у сфері металургії (розробник – Галузева Рада Федерації металургів України) [7]
<i>Професійні компетенції</i> – здатність виконувати трудові функції, швидко адаптуватися до змін у професійній діяльності. <i>Загальні компетенції</i> – загальні здібності й уміння, що дають змогу особі розуміти ситуацію, досягати успіху в професійній та/або соціальній діяльності та забезпечують ефективну професійну й міжособистісну взаємодію	«Проект методичних рекомендацій щодо розроблення професійних стандартів» (розробник – Федерація металургів України) [7]

Поряд з поняттям «компетенція» в деяких важливих нормативно-правових актах мова йде про компетентності, як окреме поняття або як відмінне від компетенцій поняття, що наведено в табл. 3.

Аналіз визначень поняття «компетентність» дає можливість зробити висновок про його особливості. Так, позитивним є врахування індивідуально-особистісного потенціал (особисті якості), але знову ж таки не йдеться про успішність діяльності працівника, який володіє певною компетентністю. Якщо застосувати системний підхід до використання поняття «компетентність», можна говорити про його відсутність в до-

Таблиця 3

Аналіз визначення поняття «Компетентність»

Визначення терміна	Джерело
<i>Компетентність /компетентності</i> – здатність особи до виконання певного виду діяльності, що виражається через знання, розуміння, уміння, цінності, інші особисті якості	Постанова Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» [4]
<i>Компетентність</i> – інтегрована характеристика якостей особистості, результат підготовки випускника вузу для виконання діяльності в певних професійних та соціально-особистісних предметних областях (компетенціях), який визначається необхідним обсягом і рівнем знань та досвіду у певному виді діяльності	Освітньо-кваліфікаційні характеристики у сфері металургії [8]
<i>Компетентність</i> – здатність особи до виконання певного виду діяльності, що виражається через знання, розуміння, уміння, цінності, інші особисті якості	Проект методичних рекомендацій щодо розроблення професійних стандартів (розробник Федерація металургів України) [7]
<i>Компетентність</i> – динамічна комбінація знань, розуміння, умінь, цінностей, інших особистих якостей, що описуються в термінах результатів навчання	Проект Закону України «Про систему професійних кваліфікацій» [6]

кументі, який визначає європейський вектор освіти – у Національній рамці кваліфікацій, оскільки під час опису кваліфікаційних рівнів відсутнє його використання, а їх диференціація стосується знань, умінь, комунікацій, автономності та відповідальності.

Ефективність навчального процесу буде покращуватися, якщо чітко будуть визначені його мета та результати. Тому, по-перше, важливо розглянути підходи

до визначення поняття «кваліфікація», що пов'язане з офіційним визнанням рівня підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації, що наведено в *табл. 4*.

У наведених визначеннях кваліфікація є визнанням офіційним органом результатів навчання – компетентностей. Але в чинних офіційних документах не визначено, яким стандартам ці результати мають відповідати. Лише в Проекті Закону України «Про систему професійних кваліфікацій» [6] визначено, що результати навчання мають відповідати як освітнім, і професійним стандартам. Доцільним все ж таки є конкретизація стандартів для визначення кваліфікації - або професійних, або освітніх. Це дасть можливість уникнути «подвійних стандартів» в освіті.

Ще одним прикладом «подвійних стандартів» є Постанова Кабінету Міністрів України від 15 травня 2013 р. № 340 «Про затвердження Порядку підтвердження результатів неформального професійного навчання осіб за робітничими професіями» [2]. У цьому документі визначено, що «відповідний територіальний орган Державної служби зайнятості ... інформує бажаного підтвердити результати нефор-

мального навчання про вимоги до кваліфікаційного рівня такої робітничої професії (вимоги кваліфікаційної характеристики професії за відповідним кваліфікаційним рівнем, професійного стандарту до стажу роботи). Тобто вимоги професійного стандарту враховано лише з огляду на стаж роботи, а для оцінки результатів навчання використовуються лише кваліфікаційні характеристики професії.

Не сприяють єдності підходу до результатів навчання та їх визнанню роботодавцями різні підходи до визначення таких понять, як знання та вміння, що наведено в *табл. 5*.

Відмінність у визначенні поняття «знання» суттєво впливатиме на зміст навчального процесу. Так, якщо знання ототожнюються з вміннями, тоді вони не можуть розглядатися як відокремлена складова результату навчання, тобто її оцінювання не потрібне. Інна річ, якщо знання розглядаються як базис трудової діяльності, – можливо, етап формування результатів навчання – компетентній (компетентностей).

Як ще один результат навчання, до якого відсутній однаковий підхід, є уміння, що наведено в *табл. 6*.

Таблиця 4

Аналіз визначення поняття «Кваліфікація»

Визначення терміна	Джерело
<i>Кваліфікація</i> – здатність виконувати завдання та обов'язки відповідної роботи. Кваліфікація визначається рівнем освіти та спеціалізацією. Необхідний рівень освіти досягається завдяки реалізації освітніх, освітньо-професійних та освітньо-наукових програм підготовки і має в цілому відповідати колу та складності професійних завдань та обов'язків	Освітньо-кваліфікаційні характеристики у сфері металургії [8]
<i>Кваліфікація</i> – офіційний результат оцінювання і визнання, який отримано, коли уповноважений компетентний орган встановив, що особа досягла компетентностей (результатів навчання) за заданими стандартами	Постанова Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» [4]
<i>Кваліфікація</i> – офіційний результат оцінювання й визнання, який отримано, коли компетентний орган встановив, що особа досягла результатів навчання за заданими стандартами. Кваліфікації поділяються на <i>освітні</i> (на основі освітніх стандартів) та <i>професійні</i> (на основі професійних стандартів)	Проект Закону України «Про систему професійних кваліфікацій» [6]

Таблиця 5

Підходи до визначення поняття «Знання»

Визначення терміна	Джерело
<i>Знання</i> – результат процесу діяльності пізнання, перевірене суспільною практикою і логічно упорядковане відображення її у свідомості людини. <i>Знання</i> – категорія, яка віддзеркалює зв'язок між пізнавальною й практичною діяльністю людини. Знання виявляються в системі понять, суджень, уявлень та образів, орієнтовних основ дій тощо, яка має певний обсяг і якість. Знання можливо ідентифікувати тільки за умови їх прояву у вигляді вмінь виконувати відповідні розумові або фізичні дії. <i>Знання фундаментальні</i> – знання щодо соціальних і професійних норм діяльності особи, основа її освіти та професійної підготовки	Освітньо-кваліфікаційні характеристики у сфері металургії [8]
<i>Знання</i> – осмислена та засвоєна суб'єктом наукова інформація, що є основою його усвідомленої, цілеспрямованої діяльності. Знання поділяються на <i>емпіричні</i> (фактологічні) та <i>теоретичні</i> (концептуальні, методологічні)	Постанова Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» [4]

Підходи до визначення поняття «Уміння»

Визначення терміна	Джерело
<p><i>Уміння</i> – здатність людини виконувати певні дії на основі відповідних знань та навичок. Системи умінь різних видів формують відповідні компетенції. Уміння поділяються за видами.</p> <p><i>Предметно-практичні</i> – уміння виконувати дії щодо переміщення об'єктів у просторі, зміни їх форми тощо. Головну роль у регулюванні предметно-практичних дій виконують перцептивні образи, що відображають просторові, фізичні та інші властивості предметів і забезпечують керування робочими рухами відповідно до властивостей об'єкта та завдань діяльності.</p> <p><i>Предметно-розумові</i> – уміння щодо виконання операцій з розумовими образами предметів. Ці дії вимагають наявності розвинутої системи уявлень і здатність до розумових дій (наприклад, аналіз, класифікація, узагальнення, порівняння тощо)</p>	Освітньо-кваліфікаційні характеристики у сфері металургії [8]
<p><i>Уміння</i> – здатність застосовувати знання для виконання завдань та розв'язання задач і проблем. Уміння поділяються на <i>когнітивні</i> (інтелектуально-творчі) та <i>практичні</i> (на основі майстерності з використанням методів, матеріалів, інструкцій та інструментів)</p>	Постанову Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» [4]

Відмінність у визначенні поняття «вміння» зумовлює різні підходи до поняття навичка, оскільки в першому визначенні їй надається роль базису уміння. Тоді, як відомо, навичка є умінням, що внаслідок численних повторень стають автоматичними і виконуються без свідомого контролю. Тобто, з огляду на цілі навчального процесу та його результати, важливо розмежувати ці поняття.

ВИСНОВКИ

Для ефективного використання професійних стандартів в освіті необхідно по-перше, розробити нормативно-правовий документ, що забезпечив би однозначність у сфері їх розробки та імплементації в освітній процес; по-друге, привести всі інші правові документи, пов'язані з ними, до єдиного підходу. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про професійно-технічну освіту»: станом на 01.01.2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80>
2. Постанова Кабінету Міністрів України від 15 травня 2013 р. № 340 «Про затвердження Порядку підтвердження результатів неформального професійного навчання осіб за робітничими професіями» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/340-2013-%D0%BF>
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 11 вересня 2007 р. № 1117 «Про затвердження Державного переліку професій з підготовки кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах» / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1117-2007-%D0%BF>
4. Постанову Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF>
5. Наказ Міністерства освіти і науки України від 15.05.2013 р. № 511 «Про затвердження Методики розроблення державних стандартів професійно-технічної освіти з конкретних робітничих професій» / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0832-13>
6. Проект Закону України «Про систему професійних кваліфікацій» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=9625&skl=7

7. Проект методичних рекомендацій щодо розроблення професійних стандартів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://fedmet.org/ru/projects/sectoral_council/professional_standards/?page=1

8. Освітньо-кваліфікаційні характеристики в сфері металургії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://fedmet.org/ru/projects/sectoral_council/106040/

REFERENCES

- [Legal Act of Ukraine] (2015). <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80>
- [Legal Act of Ukraine] (2013). <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/340-2013-%D0%BF>
- [Legal Act of Ukraine] (2007). <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1117-2007-%D0%BF>
- [Legal Act of Ukraine] (2011). <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF>
- [Legal Act of Ukraine] (2013). <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0832-13>
- [Legal Act of Ukraine]. http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=9625&skl=7
- “Osvitnyo-kvalifikatsiini kharakterystyky v sferi metalurhii” [Qualifying properties in the field of metallurgy]. http://fedmet.org/ru/projects/sectoral_council/106040/
- “Proekt metodychnykh rekomendatsii shchodo rozroblennia profesiynykh standartiv” [Draft guidelines for the development of professional standards]. http://fedmet.org/ru/projects/sectoral_council/professional_standards/?page=1